

**ИНСТИТУТ
ДРУШТВЕНИХ НАУКА**
Институт од националног значаја
за Републику Србију

ИНСТИТУТ ДРУШТВЕНИХ НАУКА
Број 00-1355
31.12. 20 24 год.
БЕОГРАД, Краљице Наталије 45
Пошт. факс 605

У складу са тачком 8 члана 6 Пословника о раду Етичког одбора Института друштвених наука из 2020. године, председник Етичког одбора на крају пословне године доставља директору Института:

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЕТИЧКОГ ОДБОРА ИНСТИТУТА ДРУШТВЕНИХ НАУКА ЗА 2024. ГОДИНУ

Увод

Научно веће Института друштвених наука је 2020. године усвојило Етички кодекс (доступно на линку: <https://idn.org.rs/wp-content/uploads/2023/11/Eticki-kodeks-IDN.pdf>) и основало је Етички одбор Института друштвених наука с циљем да осигура да се током свих фаза истраживања, која се по правилу покрећу ради општег добра и откривања научне истине, спрече и одстрани злоупотребе које могу проузроковати штету по људе, друштво, науку и Институт. Доносећи Етички кодекс Научно веће Института је обавезало своје научнике и сараднике да се придржавају правила добре научне праксе и уједно утврђује правила и начине како би предупредило, елиминисало и санкционисало недолично понашање и могуће злоупотребе. Такође, настојећи да обезбеди највише стандарде са спровођење истраживања и заштиту права запослених и сарадника Института директор Института је 2020. године донео Правилник којим је уређена заштита података о личности (доступно на линку: <https://idn.org.rs/wp-content/uploads/2023/11/Poslovnik-o-radu-Etickog-odbora-final.pdf>).

Одлуком директора Института друштвених наука о образовању Етичког одбора из 2024. године за чланове Етичког одбора су именовани проф. др Војин Ракић, др Хајрија Мујовић и др Марко Гаљак из Института друштвених наука и доц. др Ђорђе Кривокапић, Факултет организационих наука и проф. др Драган Станијевић, професор Филозофског факултета Универзитета у Београду, а за секретарку је именована Ивана Стјеља. На конститутивној седници Етичког одбора одржаној 11. децембра 2024. године за председника Етичког одбора изабран је проф. др Војин Ракић, а др Хајрија Мујовић за заменицу председника.

У 2024. години није било измена и допуна других наведених аката које Етички одбор примењује у свом раду.

**ИНСТИТУТ
ДРУШТВЕНИХ НАУКА**
Институт од националног значаја
за Републику Србију

Активности Етичког одбора у 2024. години

У 2024. години је одржано шест седница Етичког одбора и пет је било одржано путем средстава електронске комуникације, будући да Пословник о раду Етичког одбора предвиђа ту могућност, а једна уживо, и то конститутивна седница Другог сазива. Наиме, у 2024. години одржане су следеће седнице:

1. Петнаеста седница Првог сазива - 11. април 2024. године одржана електронским путем
2. Шеснаеста седница Првог сазива - 27. мај 2024. године одржана електронским путем
3. Седамнаеста седница Првог сазива - 14. јун 2024. године електронским путем
4. Осамнаеста седница Првог сазива - 20. јун 2024. године електронским путем
5. Деветнаеста седница Првог сазива - 11. јул 2024. године електронским путем
6. Прва седница Другог сазива 11. децембра 2024. године у 12 часова у ИДН

Етички одбор је у 2024. години донео укупно 11 одлука, и то:

На Петнаестој седници Првог сазива одржаној 11. априла 2025. године електронским путем, одлучивало се о захтеву који је поднела др Жељка Бутуровић ради спровођења истраживања у оквиру програма ВРЕДНОСНИ АСПЕКТИ БЕЗБЕДНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ СИСТЕМУ (*Values as determinants of school safety and security*), као и о захтеву који је поднела Ивана Стјеља ради спровођења истраживања *Fundamental Rights Compliance at the EU's External Land and Sea Border*, које се спроводи у оквиру пројекта ФРАНЕТ, а који се реализује у сарадњи са ЕУ Агенцијом за основна права. Једногласно су усвојене одлуке за давање етичке сагласности за спровођење наведених истраживања.

На Шеснаестој седници Првог сазива одржаној 27. маја 2024. године електронским путем усвојена је једна одлука. Др Ивана Остојић, је дана 8. маја 2024. године поднела захтев Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за спровођење истраживања *Оријентисаност потрошача на органску храну*. Након разматрања захтева, на седници одржаној 27. маја 2024. године, Етички одбор је утврдио је да нема етички спорних елемената за спровођење истраживање. Такође, Етички одбор је наложио да се пре

почетка истраживања, када буду формирана питања, упитник достави Етичком одбору на одобрење. Етички одбор је једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

На Седамнаестој седници Првог сазива одржаној 14. јуна 2024. године електронским путем одлучивано је о захтевима ради спровођења истраживања у оквиру SEED пројекта које су поднеле Јелена Ризнић, Душица Ковачевић, Милена Секулић и Марина Будић ради спровођења истраживања у оквиру SEED пројекта. Договорено је да се затраже допуне од подносиоца захтева, и то:

Договорено је да се Јелени Ризнић достави захтев за допуњавање молбе у следећим аспектима:

1. Додати да су веома вулнерабилне групе укључене и навести како ће се штитити њихова права на детаљнији начин
2. Објаснити како ће се користити добијени подаци, нарочито у смислу приватности уколико буду именовани конкретни појединци и институције
3. Навести уколико ће се прикупљати лични подаци и како ће се штитити приватност (нпр. навести уколико лични подаци неће бити прикупљани или који лични подаци ће бити прикупљани)
4. Поменути постојећу праксу оваквих истраживања у Србији и иностранству
5. Поткрепити детаљније аргумент о потенцијалним бенефитима студије по испитанике, додати референце на истраживања уколико постоје
6. С обзиром на природу истраживања потребно је да се Етичком одбору достави финални нацрт инструмента, након чега ће предмет бити поново разматран.

Договорено је да се Душици Ковачевић достави захтев за допуњавање молбе у следећим аспектима:

1. Уклонити из упитника и молбе израз деструктивне друштвене или навести израз који је вредносно неутралнији
2. Прецизирати узраст учесника ради разматрања обавезе прибављања сагласности родитеља

Договорено је да се Милени Секулић достави захтев за допуњавање молбе у следећим аспектима:

1. Потребно је навести у молби шта ће се након истраживања радити са подацима, односно где ће се и како чувати.

Договорено је да се Марини Будић достави захтев за допуњавање молбе у следећим аспектима:

1. Допунити молбу са свим захтевима из упутства за обраћање Етичком одбору
2. Доставити финални нацрт упитника

На Осамнаестој седници Првог сазива која је одржана електронским путем 20. јуна 2024. године донете су одлуке по следећим захтевима:

Душица Ковачевић, је дана 18. јуна 2024. године поднела захтев и допуни Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за спровођење истраживања у оквиру пројекта *Sect Influence on High Schoolers' Well-being: A Qualitative Study* који се спроводи у оквиру SEED програма. Након разматрања захтева, на седници одржаној 20. јуна 2024. године, Етички одбор је утврдио да нема етички спорних елемената за спровођење истраживања и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

Др Марина Будић, је уз допуну, дана 18. јуна 2024. године поднела захтев Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за спровођење истраживања *Ethics Consulting Service* у оквиру пројекта *Ethical Consulting: Guiding Industries in Serbia toward Responsible Practice* који се спроводи у оквиру SEED програма. Након разматрања захтева, на седници одржаној електронским путем 20. јуна 2024. године, Етички одбор је утврдио да нема етички спорних елемената за спровођење истраживања и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

Милена Секулић, је дана 18. јуна 2024. године поднела захтев Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за спровођење истраживања у оквиру пројекта *Да ли је родна равноправност препрека за одлуке о формирању породице?* који се спроводи у оквиру SEED програма. Након разматрања захтева, на седници одржаној електронским путем 20. јуна 2024. године, Етички одбор је утврдио да нема етички спорних елемената за спровођење истраживања и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

На Деветнаестој седници Првог сазива која је одржана електронским путем 11. јула 2024. године донете су следеће одлуке:

Јелена Ризнић, је дана 8. јула 2024. године поднела допуну захтева Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за спровођење истраживања у оквиру пројекта *Kvantitativno istraživanje seksualnog nasilja nad studentkinjama u Beogradu* који се спроводи у оквиру SEED програма. Након разматрања захтева, на седници

одржаној 11. јула 2024. године, Етички одбор је утврдио да нема етички спорних елемената за спровођење истраживања и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

Др Марко Гаљак, је дана 8. јула 2024. године поднео захтев Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за спровођење истраживања у оквиру пројекта *Social Sciences Advancement Initiative (SSAI)* који се спроводи у оквиру SEED програма. Након разматрања захтева, на седници одржаној 11. јула 2024. године, затражена је допуна упитника у погледу образложења разлога због којих упитник није анониман, навођења да ће подаци бити коришћени само за потребе истраживања и да неће бити коришћени ради евалуације рада ментора или у било које друге сврхе, као и да је потребно образложити због чега је потребно навести име институције у којој испитаник ради или изменити упитник тако да се наведе само да ли испитаник ради у институту или на факултету. Др Марко Гаљак је 11. јула 2024. године мејлом доставио допуњен упитник, те је након разматрања допуне Етички одбор утврдио да нема етички спорних елемената за спровођење истраживања и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

Прва седница Другог сазива 11. децембра 2024. године у 12 часова у ИДН - Етички одбор је конституисан у саставу: др Војин Ракић, др Хајрија Мујовић, др Марко Гаљак, др Ђорђе Кривокапић и др Драган Станојевић, за председника је именован Војин Ракић, а за заменицу председника Хајрија Мујовић. Одлука је донета једногласно. Етички одбор је донео следеће одлуке:

Приликом одлучивања по захтеву који је подела поднела Милена Секулић, закључено је да је потребно урадити Процена утицаја на заштиту података о личности коју предвиђа Закон о заштити података о личности, да се утврде ризици у односу на испитанике, као и да недостаје информација када ће се панел завршити. Договорено је да се одлучивање одложи за наредну седницу и да се Ђорђе Кривокапић и Милена Секулић чују ради разјашњења наведених питања.

Приликом одлучивања по захтеву који је поднео др Јанко Нешић утврђено је да испитаници спадају у веома угрожену групу, др Ракић је навео да је потребно разјаснити неколико питања: могућност давања информисане сагласности од стране испитаника, на који начин би ова вулнерабилна група била заштићена, који је узраст испитаника, и ко би из Института за ментално здравље био ангажован. Након чега је једногласно договорено је да се одложи доношење одлуке до наредне седнице и да се упутити допис Институту за ментално здравље ради разјашњења ових питања, будући да су она из области њихове експертизе.

Марта Сјеничић, научна саветница у Институту друштвених наука је дана 19. новембра 2024. године поднела захтев Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о спровођењу истраживања у оквиру предлога пројекта *Mitigating toxic burden in freshwater fish*

– *socioeconomic and technological implications for wild exploitation and aquaculture (ToxMCure)* – радни пакет 5, ради подношења Фонду за науку у оквиру програма ИДЕЈЕ. Након разматрања захтева утврђено је да нема етички спорних елемената у предметном предлогу пројекта и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

Др Масликовић, је дана 1. новембра 2024. године поднео захтев Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за спровођење истраживања „Истраживање академске мобилности међународних студената: студенти медицине и стоматологије на универзитетима у Републици Србији“. Након разматрања захтева, на седници одржаној 11. децембра 2024. године, Етички одбор је утврдио да нема етички спорних елемената за спровођење истраживања и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

Др Нена Васојевић, научна сарадница у Институту друштвених наука је дана 4. децембра 2024. године поднела захтев Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за подношење предлога пројекта *Research and Development of a Digital Innovative Model For Mapping And Measuring The Impact Of International Students On The Development Of Local Communities In The Republic Of Serbia* (SMARTIeS) Фонду за науку у оквиру програма ИДЕЈЕ. Након разматрања захтева утврђено је да нема етички спорних елемената у предметном предлогу пројекта и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

ПРЕДСЕДНИК ЕТИЧКОГ ОДБОРА
ИНСТИТУТА ДРУШТВЕНИХ НАУКА

др Војин Ракић, научни саветник

У Београду, 26. децембар 2024. године